

Politiek en ruimte

Opgave 4

bron 4

Zalm: Structuurfonds EU alleen voor echte armen

Van onze redactie politiek

DEN HAAG - Alleen de armere landen binnen de Europese Unie moeten in de toekomst een beroep kunnen doen op de Structuurfondsen voor achtergebleven gebieden. Daarnaast moet de financiële steun aan de landbouw worden afgebouwd. Zo kunnen de kosten voor de uitbreiding van de Europese Unie binnen de perken blijven.

Dat stelt minister Zalm van financiën in een brief aan de Tweede Kamer. Hij gaat er op basis van berekeningen van ambtenaren van drie ministeries vanuit dat de toetreding van nog eens zes nieuwe lidstaten Nederland

maximaal een miljard euro (2,2 miljard gulden) per jaar gaat kosten. Eerder noemde hij het bedrag van 2,5 miljard gulden. Die miljard euro komt bovenop de kosten van de uitbreiding van de EU met zes landen, waartoe in 1999 in Berlijn is besloten. Het meeste geld gaat zitten in de landbouwsubsidies en de Structuurfondsen. Die twee posten slokken nu al driekwart van alle EU-uitgaven op. Om daar iets aan te doen, zou het geld uit de Structuurfondsen volgens het kabinet niet meer per regio moeten worden toegekend, maar per lidstaat. Dat betekent dat rijke landen met arme regio's zelf geld in die gebieden moeten steken. (...)

bron: Trouw, 11-9-2001

Onder andere Ierland en Spanje zijn tegen de plannen van minister Zalm om de gelden uit de Structuurfondsen op een andere manier toe te wijzen.

- 2p 14 Bevatten kaartblad 184 (52e druk: 77) en kaart 68A (52e druk: 78A) voldoende informatie om te beoordelen of Spanje en Ierland bang moeten zijn voor de gevolgen van een afname van de financiële steun aan de landbouw en een afname van bijdragen uit het Structuurfonds?

Motiveer je antwoord met behulp van één argument betreffende de steun aan de landbouw en één argument betreffende de bijdragen uit het Structuurfonds.

Uit bron 4 blijkt dat, volgens de plannen van minister Zalm, de Europese landbouwsubsidies moeten worden afgebouwd. Dit kan een gunstige invloed hebben op de handelsbalans van de ACP- (ACS-)landen.

- 2p 15 Waarom kan dit een gunstige invloed hebben op de handelsbalans van deze landen?

Uitvoering van de plannen van minister Zalm zou de concurrentieverhoudingen tussen de EU-landen wel eens kunnen veranderen.

- 2p 16 Leg dat uit aan de hand van de laatste alinea van bron 4.

Hypothese: De uitbreiding van de Europese Unie met zes nieuwe lidstaten is, zelfs op korte termijn, gunstig voor de Nederlandse landbouw omdat de exportmogelijkheden toenemen. Of deze hypothese aannemelijk is moet worden onderzocht.

Je zou hierbij de volgende onderzoeksvraag kunnen gebruiken:

Levert de uitbreiding van de EU met zes nieuwe lidstaten een sterke toename op van de exportmogelijkheden voor Nederlandse landbouwproducten?

Om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zul je eerst twee deelvragen moeten formuleren die je met gegevens uit de atlas of de basisstatistiek kunt beantwoorden.

- 4p 17 Formuleer twee van dergelijke deelvragen. Vermeld per deelvraag ook het gegeven uit de atlas of de basisstatistiek dat je het beste kunt gebruiken om de deelvraag te beantwoorden.

Opgave 5

bron 5

TSJAAD

Het Afrikaanse Tsjaad is het nieuwe millennium hoopvol gestart. Sinds internationale oliemaatschappijen in samenwerking met de Wereldbank besloten hebben olievelden bij de stad Doba in het zuiden van Tsjaad te gaan exploiteren, ziet de toekomst er rooskleuriger uit. Het in de Sahelzone gelegen Tsjaad heeft al jaren te kampen met droogte en een burgeroorlog in het noorden. De dreiging van een hongersnood loert altijd om de hoek. Het democratische gehalte van de overheid is licht verbeterd. Toch is niet iedereen zo positief.

Hoop op ontwikkeling door olie-exploitatie

Noord-Zuidtegenstelling

Het conflict in het noorden van Tsjaad wordt vaak beschreven als een strijd tussen het noorden en het zuiden van het land.

Tot op zekere hoogte klopt dat. Maar het moet niet overdreven worden volgens de Tsjadische historicus Kodi Mahamat.

Volgens Mahamat heeft de verschijning van kolonisator Frankrijk op Tsjadisch grondgebied een grote invloed gehad op de rivaliteit tussen beide delen van het land.

Het zuiden van Tsjaad stond in zijn ogen veel meer open voor koloniale invloeden.

(...)

Toen Tsjaad in 1960 onafhankelijk werd had het noorden ervoor gekozen trouw te blijven aan traditie en het verleden. (...) Maar daardoor was er ook een duidelijke scheiding aangebracht tussen beide delen van het land. Een welvarender en christelijk/animistisch zuiden en een

economisch stagnerend en islamitisch noorden. (...)

Ontwikkeling door olie

(...)

Halverwege de jaren negentig kregen drie grote oliemaatschappijen interesse in exploitatie van de olievelden. De olieprijs was stijgende en er was grote belangstelling van privé-investeerders.

Het plan ziet er als volgt uit. Vanuit de olievelden in Tsjaad wordt een elfhonderd kilometer lange oliepijplijn aangelegd naar een haven in buurland Kameroen. Daar wordt een opslagstation aangelegd van waaruit de olie met tankers naar het buitenland vervoerd kan worden. In de Doba-olievelden in Tsjaad moeten driehonderd bronnen aangelegd worden die binnen vier jaar 224.000 vaten olie per dag zullen leveren. Het geld dat daardoor in het laatje komt van de Tsjadische overheid zal het jaarlijkse budget verdubbelen.

vrij naar: Tsjaad, landenwijzer, jaargang 2001/2002, nr. 1

- 2p 18 Welke atlaskaart geeft de beste informatie over de verscheidenheid van de landbouw in Tsjaad?

Uit bron 5 valt op te maken dat er een relatie is tussen de grote politieke en economische macht die het Zuiden nu heeft en de rol van de kolonisator Frankrijk.

- 2p 19 Geef de verklaring voor deze relatie.

Naast de invloed van de kolonisator en het voorkomen van delfstoffen zijn er nog andere factoren die de noord-zuidtegenstelling binnen Tsjaad hebben beïnvloed.

- 2p 20 Noem een sociaal-geografische en een fysisch-geografische factor die de noord-zuidtegenstelling binnen Tsjaad sterk hebben beïnvloed.

De oliewinning lijkt voor Tsjaad, economisch gezien, voordelig.

Het is niet zeker of de winning en het transport van aardolie uiteindelijk een gunstig effect hebben op Tsjaad. Dit blijkt pas na afweging van de economische voordelen en de eventuele nadelen die op andere terreinen, waaronder de politieke toestand in het land, kunnen ontstaan.

- 1p 21 Noem een politiek probleem op nationale schaal dat kan ontstaan als gevolg (van de ontwikkeling) van de *aardoliewinning*.

Eindexamen aardrijkskunde vwo 2003-II

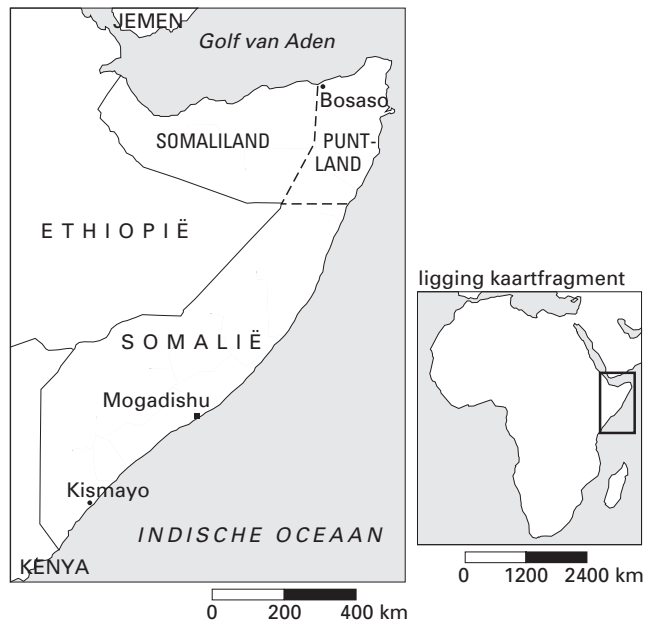
havovwo.nl

- 2p 22 Noem een politiek probleem, op internationale schaal, dat kan ontstaan als gevolg van het in bron 5 beschreven *transport* van aardolie.
Leg je antwoord uit.

Opgave 6

bron 6

Somalia



bron: Trouw, 1 juni 2001

bron 7

Somaliland wil eindelijk erkenning

De bevolking van Somaliland heeft gisteren in een referendum gestemd over de onafhankelijkheid van de rest van Somalia. Uitslagen zijn nog niet bekend, maar de verwachting is dat een meerderheid voor is. Somaliland regelt dan ook al tien jaar zijn eigen zaakjes. En met succes. Terwijl Somalia in die periode volledig afgleed in oorlog en anarchie, wist de regering van Somaliland na een moeilijk begin orde en rust te brengen in het noordwesten. (...)

bron: Trouw, 1 juni 2001

Somalia, als zelfstandig land, bestaat sinds 1960. In 1991 viel Somalia uiteen in twee delen, Somalië en Somaliland, terwijl zich in 1998 nog een derde deel, Puntland, afscheidde. (Zie de bronnen 6 en 7.)

De afscheiding van Somaliland van Somalia werd vooral veroorzaakt door de voortdurende stammenstrijd die jarenlang plaatsvond en gedeeltelijk nog steeds plaatsvindt. Ook een historisch-geografische factor heeft eraan bijgedragen.

- 3p 23 Leg de invloed van deze factor uit met behulp van een van de kaarten van Afrika uit de atlas, waarbij je ook het nummer van de betreffende kaart noemt.

Eindexamen aardrijkskunde vwo 2003-II

havovwo.nl

- 2p **24** Waarom zijn er, hoewel Somaliland zich al meer dan tien jaar als zelfstandig land beschouwt, nog steeds geen gegevens over Somaliland in de atlas te vinden, terwijl er op het internet wél gegevens beschikbaar blijken te zijn?

Een overweldigende meerderheid van de bevolking van Somaliland stemde vóór de onafhankelijkheid.

- 1p **25** Welk proces werd door de uitslag van het in bron 7 genoemde referendum versterkt?
Kies uit:
.irredentisme
.regionalisme
.separatisme

In bron 7 staat dat er desnoods maar een soort federatie gevormd moet worden. Of de vorming van een federatie als gunstig of ongunstig moet worden beschouwd, is afhankelijk van de vraag of je Somalia ziet als onderdeel van Afrika of als een verzameling van de deelgebieden Somaliland, Puntland en Somalië.

- 2p **26** Beargumenteer dat de vorming van een federatie op het analyiseniveau van Afrika als ongunstig beschouwd kan worden.
- 2p **27** Beargumenteer dat de vorming van een federatie op het analyiseniveau van de deelgebieden van Somalia als gunstig beschouwd kan worden.